

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm LVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

3 NOTANDVM II. Nulla vnquam consuetudine obtineri potest, vt personæ laicæ & seculares ecclesiasticum Prælatum eligant. Consentit c. sacrosancta 51. hoc tit. Ratio duplex afferri potest; Prima, quia talis consuetudo ecclesiasticæ libertati aduersatur, & ideo, iure canonico ei resistente, præualere nunquam potest, c. 1. & vlt. de consuetud. Secundò, quia ius eligendi, cùm spirituale sit, non eadit in laicum: quare cum illud laicus absque Sedis Apostolicæ concessione possidere non possit, ideo nec longo vsu aut consuetudine quacunque præscribere potest, argum. c. causam quæ 7. de præscript.

CAPITVLVM LVII.

PARAPHRASIS.

Cùm ecclesia Cathalanensis vacaret, conueniunt Canonici, atque diem electionis faciendæ statuerunt, absente G. qui ei conuentui interesse noluit. Postea adueniente die præstituto, & dicto G. cùm adhuc absens esset, non vocato, electionis scrutinium factum & publicatum fuit, atque repertum, quòd quatuordecim N. presbyterum Cardinalem, septemdecim verò R. canonicum Remensem elegerunt, cui electioni postea adueniens dictus G. consensum suum addidit. In hac discordia ex vtraque parte missi sunt Procuratores ad Sedem Apostolicam. Et verò pro electione R. allegabatur, quòd quatuor suffragijs alterâ electione superans maiorem Capituli partem (annumerato etiam suffragio dicti G.) habebat; quæ proinde etiâ sanior reputari debeat; cùm vbi maior numerus est, maior etiam zelus præsumatur. Ex parte aduersa oppugnabatur electio R. quòd is in ætate defectum pateretur; nec scientiam sufficientem ad Cathalanensem ecclesiam regendam haberet: Deinde apparere, cùm ij, qui Cardinalem elegerunt, meritis & auctoritate alios superarent, meliorem eos zelum habuisse, præsertim habito respectu ad electum, quippe qui maturæ

ætatis, & eminentis scientiæ sit. Addebatur ex parte hac, quòd consensus dicti G. (quem pars fauens ipsi R. contemptum asserbat, quamuis pars altera diceret, quòd potius ipse Capitulum non adueniendo contempserit) cùm non in scrutinio præstitus fuerit, sed postea accesserit, suffragiorum numerum augere non potuit. Denique verò perpendendum, quòd Concilium generale sub Innoc. III. Papa, quando decernit, electionem invalidam esse, si contra formam in eo præscriptam peccatur, non debet ad contemptum & alia, quæ ad formam spectant, extendi; quale est illud, quod ibidem dicitur, vt omnibus præsentibus, qui debent, volunt, & possunt commodè interesse, electionis processus instituantur: ne alioquin nimia iurium antiquorum immutatio introducatur; cùm credendum non sit, Rom. Pontificem, cuius est iura tueri, quod aliàs multis vigilijs excogitatum & inuentum est, quasi vno verbo evertere voluisse. Itaque his, quæ hinc inde proposita sunt, plenius intellectis, electione dicti R. quòd in eum maior & sanior pars non consenserit (prout in Concilio supra dicto generali exigitur) Põtifex ex Fratrum suorum consilio sententialiter irritandam esse duxit.

SYMMARIYM.

1. Ecclesia Rom. Cardinalis, si Episcopus non sit, potest esse Cathedralis ecclesie canonicus.
2. Si quispiam ius eligendi habens, ab ecclesia absens citatus sit ad tractandum de die electionis instituenda, isq; tractatui interesse noluerit, debet postea iterum citari ad diem electionis faciendam, si eum ignoret.
3. Si Capitularis absens nunquam citatus aliàs scis præfixum terminum electionis faciendæ, non potest agere de contemptu.
4. Ad electionem requiritur copulatio, vt maior & sanior pars Capituli in eadem consenserit.

Non

Non valet tamen electio, quæ est à saniore parte, nisi etiam sit pars maior.

5. Capitularis post apertum scrutinium & publicatum adueniens, non potest suffragium suum adijcere ad augendum vel complendum numerum.
6. Si Capitularis post publicatum scrutinium, nondum promulgato electionis decreto, adueniat, petatque novum scrutinium esse inchoandum; audiri debet, si sit unus ex ijs, qui volunt & possunt commode interesse electioni.
7. Clausula in fine dispositionis posita non refertur ad omnia antecedentia; si aliquid absurdum, abiectum inconueniens sequeretur.

Ampli, quæ in hoc c. referuntur, ad partium allegationes pertinent, usque ad 5. Nos ergo, ex quibus, præcisè spectatis, nulla firma doctrina colligi potest, adiunctis tamen Glossis, & communi consensu Doctorum, à quibus quædam partium allegata probantur, notanda quædam etiam de ijs asserre, abs re non erit.

NOTANDUM I. Ecclesiæ Rom. Cardinalis, si Episcopus non sit, potest esse Cathedralis ecclesiæ Canonicus, prout hinc Anton. n. 5. Imola n. 3. Abb. n. 3. docent, & ideo dicunt, quod non vacat canonicatus, & alia minora beneficia prius habita, per affectionem dignitatis Cardinalitatis: Imò de nouo conferri posse eiusmodi beneficia, si residentiam non exigat, admonet Abb. ibid. Sin autem beneficium residentiam postulet, vel sit curatum, aut personatus, tum opus est Pontificis dispensatione, vnum cum Cardinalatu retineri possit.

NOTANDUM II. Si quispiam, ius eligendi habes, ecclesiâ absens, citatus sit ad tractandum de die electionis instituentem, isq; tractatui interesse noluerit, debet postea iterum citari, ad diem electionis faciendæ, si eum ignoret. Hæc fuit intentio partis fauentis R. Remensi Canonico, quæ proinde allegabat G. fuisse contemptum, Contra verò dicebat pars altera, non fuisse contemptum; cum potius Capitulum fuerit contemptum;

à G. non accedente. Et rectè quidem hoc posterius dictum fuit, si ponamus, G. Canonicum absolute dixisse, quod electioni interesse nolit, aut non possit: nam qui semel citatus, dixit se non venturum, iterum citari non debet, vti hinc Gl. docet ver. vocato, Anton. n. 17. Baldus n. 1. Item si ponamus, G. terminum præfixum, seu diem electionis faciendæ nominatum non ignorasse, iuxta reg. 3. i. in 6. *Eum qui certus est, certiorari ulterius non oportet*, & tradit hoc Innoc. n. 1. Anton. cit. n. 17. Abb. n. 9. At verò secundum terminos nostri notandi, si videlicet aliquis duntaxat citatus sit ad tractatum de præfigendo termino, seu nominando electionis die; citari debet, si terminum electioni definitum ignoret; alioquin contemptus censeri debet. Ita docet Gl. recepta ver. vocato; Innoc. Anton. Abb. cit. locis; Abb. antiq. in princ. c. Imola n. 8. & sumitur ex doctrina Glossæ communiter receptæ in c. 2. ver. tenetur, de dolo & contumacia in 6. quod citatus ad vnum iudicij actum, etsi contumax sit, citari iterum debet ad alium actum, v. g. ad sententiam definitiuam, argum. c. cum olim 34. in fine, de testibus; secus, si sit citatus ad totam causam, prout ibidem Ioann. Andr. annotauit: Sic & in proposito casu, si Canonicus absens citatus sit ad tractandum de die electionis, eamque prosequendam, adeoque ad totum prosequendæ electionis negotium, sufficit ea citatio, vti Anton. cit. loco annotauit.

QVÆSTIO autem est, si Capitularis absens nunquam fuerit citatus; sciat tamen præfixum terminum electioni faciendæ, num agere possit de contemptu? Affirmant hinc Anton. & Imola cit. locis: Sed rectius negare videtur Abb. n. 9. ex doctrina Bartoli in l. emptor C. de euid. Si denunciatio non ad aliud tendere debeat, nisi vt notificatio fiat alicui, eam faciendam non esse scienti, iuxta cit. reg. 3. i. Sin autem denunciatio fieri debeat etiam ad alium finem, quomodo emptor denunciare debet venditorio, litem super re sibi vendita motam esse; vt videlicet dispiciat, an, & quibus modis causam defendere.

defendere seu liti assistere velit, l. i. C. de peric. & commodo rei venditæ: Cùm itaque in proposito casu denūciatio electionis faciendæ nō aliō spectare videatur, nisi vt omnes interfint, qui debent, volunt, & possunt commodè interesse, c. qui propter 42. hoc tit. Ideo non videtur necessariō faciendā ijs, qui electionem ad diem præfixum futuram esse, alioquin sciunt.

4 NOTANDVM III. Ad electionem requiritur copulatiuè, vt maior & sanior pars Capituli in eundem cōsenserit. Ita etiam habetur in c. dudum 18. c. auditis 29. cit. c. quia propter, c. In Genesi 55. hoc tit. Atamen in dubio, vbi maior numerus est, zelus melior præsumitur: secus, si ex collatione clarè appareat, zelum eligentium, & electi ex altera parte præualere, c. si quando 9. eod. tit. in 6.

Non valet tamen electio, quæ est à saniore Capituli parte, nisi etiam sit pars maior; prout constat ex hoc ipso c. quandoquidem ex parte G. presbyteri Cardinalis non eo sine allegatum fuit, Electores eius meritis & auctoritate excelluisse, vt electio eius à Pontifice confirmaretur; sed tantum vt R. Canonici Remensis rescinderetur: Quare etiam Pontifex nihil in sententiā de illā electione expressit, satis indicans, post rescissam electionem eiusdem Canonici, de qua lis mota fuerat, ad aliud scrutinium accedendum esse.

His addendum, quod etiam in alijs consultationibus ac decretis, quæ fiunt à Collegio aut Vniuersitate, attendi solet, non tantum an pars maior numero, sed etiam auctoritate, dignitate, & rationum pondere consenserit, secundum Gl. receptam in l. Pomponius, 36. ver. dissentiret, ff. de re iudic. Quamobrem admonet Abb. hic cit. n. 9. consultum non esse, vt in electione suffragia dentur per fabas, seu lupinos; quia apparere non possit, quæ sit pars sanior eligentium: Multæ tamen electiones, præsertim apud Regulares, fiunt per schedulas clausas, ita vt non inquiratur, à quibus eæ datæ sint, aut quo zelo siue ratione, propterea quod

benigna præsumptio sit, partem maiorem esse etiam sanioerem.

NOTANDVM IV. Si Capitularis, qui absens erat, post scrutinium apertum adueniat, non potest suffragium suum adijcere ad augendum seu complendum numerum: Vt si ponamus, vniuersum fuisse 34. electores præter G. absentem, atque ex scrutinio publicato apparuisse septemdecim consensisse in R. Canonico Remensem, non potuit G. suffragium suum adijcere ad complendam maioritatem numeri, ita vt electionis decretum formari posset. Hæc est præcipua doctrina huius c. eamque commendant Innocentius, Ioann. Andr. Abb. & alij, circa Gl. ver. adijcere. Nam secundum formam c. quia propter, suffragia omnium secretè accipi debent, antequam eorum publicatio fiat: alioquin ex vnus, aut alterius (vid. in proposito casu ex Canonici G.) arbitrio penderet, vt Canonici electionem firmaret, aut infirmaret; quod intentum, ac decreto Concilij eius generalis repugnat.

QVÆSTIO est, Si Capitularis post publicatum scrutinium, nondum promulgato electionis decreto adueniat, petatque nouum scrutiniū esse inchoandum, num sit audiendus. Respondeo ex doctrina Gl. in cit. ver. adijcere, Anton. n. 19. & in c. seq. n. 12. Vel est vnus ex ijs, qui volunt & possunt commodè interesse electioni, tum audiri debet, vt aliud scrutinium incipiatur: quia alioquin non seruetur forma sæpius citata c. quia propter. Neque arbitror hic discrimen faciendum esse, num Capitularis seu ius suffragij habens, verè contemptus fuerit, an non verè; quia Capitulum falsò estimabat eum longè distantē vocari nō posse, aut non debere. Vel non est vnus ex ijs, qui volunt & commodè possunt interesse; seu quia semel dixerit, se interesse nolle, ad eoque pro ea vice iuri suo renunciauit: seu quia tam longè distans erat, vt vocandus, & expectandus non esset, tum audiendus non est; quia res tum integranon est: quare post publicatum scrutinium statim, quilla ipseus habita

habita ratione, ad electionem veniendum, si ea secundum maiorem presentis in scrutinio Capituli partem fieri possit. Secus autem dicendum, si veniat ante peractum scrutinium: Cum enim res adhuc integra sit, admitti debet, argum. l. Quod si minor 25. §. Scavola, vbi id Gl. marginalis annotavit, ff. de minoribus.

NOTANDUM V. Clausula in fine dispositionis posita non refertur ad omnia antecedentia, si aliquod absurdum, aliudue inconueniens, quale est multorum iurium correctio, sequeretur. Ita singulariter hic annotavit Abb. n. 5. Rectè enim ex parte fauente electioni Canonici Remensis allegatum fuit, tamen in c. quia propter, posita fuerit clausula finalis vt *aliter*, quàm ibi præscriptum fuerat, *facta electio non valeat*; referendam tamen duntaxat esse ad ea, quæ ad formam electionis spectant: sine forma enim sua res non subsistit, non autem referendam ad ea, quæ ad electionis iustitiam spectant, quale est illud, vt omnes Capitulares, seu ius suffragij habentes intersint, adeoque si absentes sint, vocentur, qui volunt & commodè possunt interesse: qua de re dixi etiam in c. quod sicut 28. hoc tit. Quare rectè hic dixit idem Abb. post Bartolum in l. Prætor 4. §. Eritque hæc differentia, ff. de vi bonor. raptorum; Clausulam in fine positam non ad omnia antecedentia referri, si ratio diuersitatis adsit, cur ad aliqua referri debeat, ad alia autem non debeat, vt in proposito casu.

Displicet autem doctrina eiusdem Abb. in c. In Genesi n. 11. hoc tit. Quoad hoc vt consideretur, num electus habuerit maiorem partem totius Capituli, debent contempti computari in numero eorum, qui faciunt Capitulum. Et subiungit, idem esse in omnibus actibus collegialiter explicandis, vt non valeat, quid quid facit seu decernit maior pars presentium, si illa pars non fuit maior pars habito respectu ad eos, qui debebant. Pone exemplum: In Vniuersitate sunt duodecim: Vndecim se congregant, contempto duodecimo, non valebit quid quid sit per sex; quia computato absente non reperitur dispositio facta à maiore parte totius Capituli. Sed contrarium expressè docue-

rat ipsemet Abb. tum alibi sæpe, tum in c. quia propter, n. 12. vbi ait: *Vocatio absentium (qui vocari possunt & debent) non est de forma substantiali, sed de iustitia: quare retrahitur electio, si contempti prosequantur contemptum. Intelligetamen, quod ad validitatem electionis requirantur due partes vocandorum (sive eorum, qui debent, volunt & commodè possunt interesse) aliàs non consistet vniuersitas; & valebit quidquid disponit maior pars, vt notatur in l. nulli ff. Quod cuiusque vniuersitatis. Ibi autem cum Gl. ver. duæ partes docent DD. Si duæ partes Curia congregatæ sint, id in quod maior pars presentium consenserit, ratum esse oportere, saluo tamen iure opponendi se, si contempti electionem ratam esse nolint. Et in c. cum omnes n. 11. vbi ait, Opinionem Legistarum & Canonistarum esse, quod interuenire debent duæ partes vniuersitatis; & ex his duabus partibus debet ad minus consentire minor pars, & sic intelligi debet l. quod maior, ff. ad Municipalem: Et probatur ratione: Due partes representant totam vniuersitatem, dicta l. nulli, ff. Quod cuiusque vniuers. & l. nominationum C. de decurionibus, lib. 10. ergo sufficit maior pars istarum duarum partium. Et n. 12. subiungit, Dico etiam, quod licet due partes sufficiant ad validitatem actus, si tertia pars fuit contempta, tunc possunt contempti prosequi contemptum, & facere actum retrahari. Eandem doctrinam habet hic Innocent. n. 3. Imola n. 13. Quando non vocatis aliquibus vocandis proceditur ad actum electionis, vel alium, in quo requiratur vocatio absentium; tunc si due partes vocandorum fuerint presentes, tenebit actus, sed poterit agi de contemptu.*

CAPITVLVM LVIII,

Publicato.

PARAPHRASIS.

Post scrutinium publicatum, Electores variare seu vota sua mutare non possunt; quia est facienda collatio, & electio celebranda.

Ccc bran